

FM: Saņemtie maksājumi no EK nodrošina pārpalikumu kopbudžetā

Publicēts: 31.01.2018.

Gads jau tradicionāli iesācies ar pārpalikumu konsolidētajā kopbudžetā. Ja šā gada janvārī pārpalikums bija 107,1 miljoni eiro, tad jau februārī pārpalikums palielinājās par 41,8 miljoniem eiro, un gada divos mēnešos tas sasniedza 148,9 miljonus eiro. Valsts konsolidētajā budžetā pārpalikums divos mēnešos bija 82,3 miljoni eiro un pašvaldību budžetos – 66,6 miljoni eiro. Pārpalikumu kopbudžetā pamatā nodrošināja saņemtie maksājumi no Eiropas Komisijas par lauksaimniecības nozarē realizētajiem projektiem un platību maksājumiem, kā arī avansa maksājumi 2014.-2020.gada plānošanas perioda ES struktūrfondiem un Kohēzijas fondam.

Nodokļu ieņēmumu izpilde februārī bija labāka nekā janvārī, galvenokārt pateicoties patēriņa nodokļu virsplāna ieņēmumiem. Tas kopumā sekmēja divu mēnešu kopbudžeta nodokļu ieņēmumu izpildi, kopā veidojot 1,1 miljardu eiro, kas gandrīz sasniedza plānoto līmeni (99,8%), plāna neizpildei veidojot vien 2,2 miljonus eiro. Atšķirībā no janvāra izpildes, kad nodokļu ieņēmumi bija tādā pašā līmenī kā pirms gada, šā gada divos mēnešos nodokļu ieņēmumi pieauga par 38,3 miljoniem eiro jeb 3,5%. Jāatzīmē, ka precīzākas nodokļu ieņēmumu izpildes tendences iezīmēsies, vērtējot ieņēmumu izpildi šā gada turpmākajos mēnešos.

Analizējot pievienotās vērtības nodokļa (PVN) ieņēmumu izpildi, jāsecina, ka februārī tika saņemts vairāk nekā plānots, daļēji kompensējot janvāra neizpildi, tādējādi divos mēnešos plāna neizpildei samazinoties uz pusi – līdz 7,7 miljoniem eiro jeb 97,6% no plāna. Salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu PVN ieņēmumos bija neliels pieaugums – par 2,9 miljoniem eiro jeb 1%. Jāatzīmē, ka PVN ieņēmumus ietekmēja nodokļa ieņēmumu samazinājums janvārī, kad saruka iemaksātais PVN apjoms no uzņēmumiem, kuru darbība saistīta ar siltumapgādi, gāzes apgādi, degvielas tirdzniecību. Tas skaidrojams ar tarifu samazinājumu šajā nozarē, kas bija pārāks par patēriņa pieaugumu. Otra patēriņa nodokļa – akcīzes nodokļa ieņēmumi divos mēnešos bija 3,4% virs plānotā apjoma, un salīdzinājumā ar izpildi pirms gada tie palielinājās par 7,3%. Šī nodokļa sekmīgo izpildi noteica patēriņa pieaugums, īpaši degvielai, kā arī citu akcīzes preču, tai skaitā tabakas izstrādājumu un dabasgāzes, patēriņa neliels kāpums.

Ieņēmumi no darbaspēka nodokļiem šā gada divos mēnešos bija atbilstoši plānotajam līmenim. Līdz ar darba samaksas kāpuma turpināšanos iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumos bija vērojams pieaugums – 7%, salīdzinot ar ieņēmumiem pirms gada. Sociālās apdrošināšanas iemaksu pieaugums bija 2,3%, ko bremsēja likmes paaugstināšana iemaksām fondēto pensiju shēmā no 4% uz 5%, sākot ar 2015.gadu, tādējādi samazinot valsts speciālajā budžetā ieskaitāmo sociālās apdrošināšanas iemaksu daļu.

Vērtējot citu ieņēmumu izpildi, jāsecina, ka šā gada divos mēnešos atsevišķās valsts pamatbudžeta ne-nodokļu ieņēmumu pozīcijās plāns netika izpildīts – kopumā par 4,5 miljoniem eiro jeb 10,3% mazāk kā plānots. Valsts nodevas par valsts sniegto nodrošinājumu un juridiskajiem un citiem pakalpojumiem, kas ietver, piemēram, valsts nodevas par zemesgrāmatas pakalpojumiem saistībā ar darījumiem nekustamo īpašumu tirgū, tika saņemtas par 2,4 miljoniem eiro mazāk nekā plānots. Arī autoceļu lietošanas nodevas ieņēmumos bija neizpilde 1,2 miljoni eiro apmērā. Turklāt jāatzīmē, ka lielākajai daļai no ieņēmumiem, kas netika saņemti plānotajā apmērā, pretī tiek paredzēti izdevumi, kas ieņēmumu neizpildes gadījumā netiek pārskatīti.

Kopbudžeta izdevumu izpildes tendences šā gada divos mēnešos bija līdzīgas janvārī novērotajai situācijai. Kopbudžeta izdevumi bija par 11,1 miljonu eiro zemāki salīdzinājumā ar pērnā gada diviem mēnešiem, bet jāatzīmē, ka izdevumu samazinājums, salīdzinot ar janvārī, saruka. Zemāki izdevumi joprojām bija visos budžetos, izņemot valsts speciālo budžetu. Lielāko ietekmi izdevumu samazinājumā radīja izdevumi valsts parāda apkalpošanai, kas salīdzinājumā ar izdevumiem pirms gada saruka par 43 miljoniem eiro, jo pagājušā gada janvārī tika veikts pēdējais procentu maksājums par tajā pašā mēnesī atmaksāto Eiropas Komisijas izsniegtā aizdevuma daļu 1,2 miljardu eiro apmērā. Izdevumi iemaksām Eiropas Savienības budžetā bija zemāki par 26,5 miljoniem eiro, salīdzinot ar izdevumu līmeni pirms gada.

Tāpat izdevumu samazinājumu noteica gandrīz uz pusi zemāki izdevumi pamatkapitāla veidošanai. Lielākās izmaiņas bija pašvaldību budžetos, kur investīcijas saruka gan pamatdarbības nodrošināšanai, gan ES finansēto projektu īstenošanai. Tas skaidrojams ar

iepriekšējā plānošanas perioda beigām un gatavošanos jaunā plānošanas perioda projektu realizācijas straujākai uzsākšanai šā gada otrajā pusē.

Atsevišķās kopbudžeta izdevumu pozīcijās bija vērojama pretēja situācija kopējo izdevumu izmaiņām un lielākais pieaugums – par 58,8 miljoniem eiro – bija izdevumos subsīdijām un dotācijām komersantiem. Piemēram, Veselības ministrijas izdevumos pieaugums par 12,1 miljonu eiro bija veselības aprūpes nodrošināšanai, tai skaitā galvenokārt izdevumos ārstniecībai un kompensējamo medikamentu un materiālu apmaksāšanai. Tāpat pieaugumu par 11,6 miljoniem eiro šā gada divos mēnešos veidoja janvārī fiksētais pieaugums Satiksmes ministrijas izdevumos, tos novirzot maksas segšanai par dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu. Pārējo pieaugumu šajos izdevumos radīja lielāki maksājumi lauksaimniekiem par īstenotajiem ES fondu projektiem.

Otrs lielākais pieaugums bija izdevumos sociālajiem pabalstiem, kuru kāpums kopbudžetā veidoja 37,6 miljonus eiro. Šis pieaugums galvenokārt saistīts ar izdevumu palielināšanos valsts speciālajā budžetā, tai skaitā izdevumi pensijām bija par 22,4 miljoniem eiro vairāk nekā pirms gada. To ietekmēja vairāki faktori, un būtiskākais no tiem ir pensiju izmaksāšanas kārtība. Šā gada sākumā izdevumi pensijām bija augstāki nekā pirms gada, jo daļa no 2015.gada janvāra sākumā izmaksājamām pensijām tika izmaksātas 2014.gada decembra beigās. Tāpat izdevumu pieaugumu ietekmēja pensiju vidējo apmēru mēnesī palielināšanās galvenokārt saistībā ar veikto pensiju indeksāciju 2015.gada 1.oktobrī.

Jāatzīmē, ka neliels pieaugums kopbudžeta izdevumos bija atalgojumam – par 1,4 miljoniem eiro, kur valsts pamatbudžetā un pašvaldību budžetā bija izdevumu kāpums, bet atvasināto publisko personu budžetā tie samazinājās. Valsts pamatbudžetā pamatfunkciju daļā izdevumi galvenokārt pieauga Aizsardzības ministrijai – par 2,5 miljoniem eiro un Iekšlietu ministrijai – par 1,8 miljoniem eiro, atspoguļojot šā gada budžetā plānoto iekšlietu sistēmā un aizsardzības jomā strādājošo darba algas pieaugumu. Pārējās ministrijās izdevumi atalgojumiem bija tādā pašā līmenī kā pirms gada vai pat zemāki, jo pirms gada papildu izdevumi tika novirzīti Latvijas prezidentūras nodrošināšanā iesaistītajiem darbiniekiem.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-sanemtie-maksajumi-no-ek-nodrosina-parpalikumu-kopbudzeta>